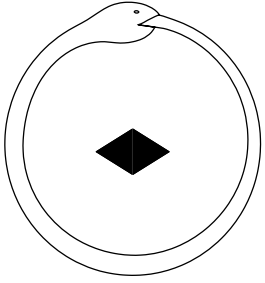

PYTUN JERA,
HET OPBLOEIEN VAN DE NACHT
Carlos Papá

SELVAGEM
katernen

PYTUN JERA,
HET OPBLOEIEN VAN DE NACHT
Carlos Papá

Rede gehouden tijdens de *Hemel* bijeenkomst
van *Selvagem, ciclo de estudos da vida*, in het theater
van de Botanische Tuin in Rio de Janeiro, Brazilië,
op 14 november 2019.

Ik ben hier, om me uit te kunnen drukken op een manier zoals ik onze wereld en ons bewonen begrijp. Een grote verrassing, wordt er gezegd, maar ik zie het als de pompoen, die we *Kuara pépé* noemen, metaforisch beschouwd een asteroïde. [We weten niet tot wanneer we hier zullen zijn. Zoals een asteroïde of een pompoen die uit elkaar kan vallen.]

Ik bedoel, hoe de wereld er vandaag voor staat, hoe het met ons gaat, de natuur, het water, de aarde... Wij zijn deel van een energie, we maken allemaal deel uit van energie. Er zijn echter twee soorten energie. In onze lichamen, hier zo onder ons, is er bijvoorbeeld 'negatieve' en 'positieve' energie.

Hoe ongelooflijk het ook mag klinken, geen enkel geïntellectualiseerd persoon heeft me ooit verteld hoe de duisternis is ontstaan. En hoe deze energie uit de duisternis is ontstaan. Het is iets dat binnen onze gemeenschap uitgelegd wordt. We hebben de duisternis nodig. Zelfs nu, we zien hier bijvoorbeeld een openingetje, een schaduw, die er deel van uitmaakt; de duisternis is altijd bij ons. Zelfs in ons binnenste.

En we hebben deze obsessie om te beoordelen, of te vernederen, of zelfs te voelen, te willen voelen wat we zien. Maar we maken ons geen zorgen om het voelen van onszelf. Want we zijn in het donker, intern, in ons binnenste. Het is geen toeval dat de spraak van binnen naar buiten komt, uit de duisternis komt, die niemand kent. Hoe zit dat? Het is de ademtocht! Die komt uit de duisternis, en via de gevoelens, de expressie; vandaar dit beheersen van het bespelen van de ademtocht, zodat mensen kunnen horen en begrijpen wat je aan het zeggen bent.

Wij geloven dat de duisternis verantwoordelijk is voor het hele universum, inclusief *Nhanderu*, Alvader. Waar kwam *Nhanderu*, onze schepper, die we zo bewonderen, vandaan? Die kwam ook uit de duisternis. En deze duisternis is verantwoordelijk voor het scheppen van het hele universum vandaag, inclusief ons lichaam.

Ons lichaam bevat water, aarde en ijzer. Daarom hebben we deze aarde zo hard nodig. We zijn deel van deze aarde. Het heeft geen zin te zeggen dat aarde geen territorium is. Hoe ongelooflijk het ook klinkt, we zijn deel van deze aarde, zelfs van de bomen.

Daarom hebben wij het over *xeyvara reté*: *xeyvara* betekent 'hemel', of 'wanneer ik adem', *reté*, het lichaam, oftewel de aarde. Oftewel, ik ben aarde, maar ik adem, ben afhankelijk van deze atmosfeer, van deze energie die ik krijg, ik heb dit nodig om te overleven.

En het is daarom dat de duisternis zo belangrijk is voor ons, want zij ontvangt ons als we willen uitrusten, we gaan bijvoorbeeld slapen, en de duisternis ontvangt ons om uit te rusten. Of zelfs met de dood. Met de dood keren we opnieuw terug naar de duisternis. En deze energieën gaan dan zoeken naar een andere ontvanger. En wanneer ze die ontvanger vinden, dan wordt alles opnieuw geboren. En dat is wat we evolutie noemen. Elke dag verder evoluerend. Mensen zeggen "jeetje in de zestiger jaren was het dit, en nu in 2019 is het anders". We keren dus steeds opnieuw terug, en willen iets beters ontdekken.

Bovendien geloven wij niet dat de duivel bestaat. De mensen hebben het over de duivel, he? Wij geloven dat het energieën zijn. In het lichaam bestaat het 'negatieve' en het 'positieve'. 'Negatief' is kalm, rustig, als ze een restaurant binnenkomen, gaan ze daar zitten, doen het rustig aan, proeven, luisteren, de smaak waarnemend, op een kalme manier. Bij 'positief' echter, zijn ze aan het eten en blijven maar praten over allerlei zaken... Deze dingen zijn energieën, wat wij *Anã* noemen, wat 'snelheidsmeter' betekent. Snelle mensen zijn dus mensen die hun binnenste niet kunnen voelen, die niet kalm kunnen eten.

Er is dus een zeker onheil. Wat zijn we aan het doen? Soms vragen we ons af: wat doe ik hier eigenlijk op Aarde? Wat is mijn functie vandaag? We maken ons zorgen over de functie, "ik wil dat en dat worden" of "ik wil dat en dat werk", "wil dit hebben", zorgen, om iets te doen.

Dat is waar we onszelf vergeten, wat we hier zijn komen doen, op de grond, de aarde.

En, hoe ongelooflijk het ook mag klinken, wij noemen 'water' *γγ*. En de aarde is *γγγ*; en boom is *γγγρά*. Dat wil dus zeggen dat water vloeibaar levensonderhoud is. Het is een pilaar van het hele universum, maar het is vloeibaar en het is doorzichtig. *Υγ* is aarde, die droog is, maar levensgezel van het water. *Υγρά*, wat hout is, betekent 'toekomstige levensgezel van het water'. *Χεγvara reté* wordt 'ik ben de toekomst van de levensgezel van het water'. Alles is dus met elkaar verbonden, niets is gescheiden. Het is daarom dat mijn lichaam vol water is, en ijzer, wat bloed is. En de lucht, die ik in moet ademen, de atmosfeer produceert de lucht en geeft het mij voor niks.

Wij geloven dus dat de duisternis verantwoordelijk is voor het hele universum. De duisternis is een erg sterke energie. De duisternis is elk moment aanwezig. Als we gaan slapen, als we de dood ontmoeten, en zelfs als we proberen onszelf te vinden. We kunnen onszelf niet zien vanbinnen. Want onze ogen zijn beperkt. We hebben de het vermogen niet om via het oog te zien, we hebben het begrip van het in de duisternis kunnen zien al verloren. En zelfs om de duisternis te voelen.

Onze grote wijzen noemen we *Arandu* in ons dorp, wat 'mensen die hun eigen schaduw kunnen voelen' betekent. De schaduw is altijd bij ons. Als we slapen, als we uitrusten, als we de dood ontmoeten, de duisternis en de schaduw zijn bij elkaar. Dus is de dag voor ons, op zijn beurt, de vader van het universum. En de duisternis is de moeder van het universum. En de moeder is het mysterie van het universum; de moeder is sterker dan de vader, *Nhamandu*. *Nhamandu* is de vader van de dag. *Nhanderu* is de vader van *Nhamandu*.

Het donker is dus veel sterker dan de dag. Het donker is vrouwelijke energie. Wij beschouwen vrouwen als veel sterker dan de man. De man heeft alleen maar spieren, brute kracht. Maar de man is niet in staat om een kind te baren. De man, om een willekeurig kleinigheidje: een ondragelijke pijn, hij gaat bijna dood. Maar de vrouw niet. Ze voelt en verdraagt de pijn, ook tijdens de eerste keer, wanneer ze de borst geeft, doet het pijn. Vrouwen zijn personen die met pijn om kunnen gaan, alleen lijden. Wanneer ze handelen, kan niemand hen tegenhouden.

Aguyjevete.

CARLOS PAPÁ

Carlos Papá Mirim is een indiaanse leider en cineast van het Guarani Mbya volk. Hij werkt al meer dan twintig jaar met audiovisuele producties, met het doel de Guarani Mbya cultuur te versterken en voor het voetlicht te brengen via het maken van documentaires, films en het houden van culturele workshops voor jongeren. Tevens fungeert hij als spiritueel leider in zijn gemeenschap. Hij woont in het dorp Rio Silveira, waar hij deelneemt aan collectieve besluiten en probeert zijn gemeenschap te ondersteunen om wegen te vinden om beter te leven. Hij is adviseur van het Instituto Maracá en vertegenwoordiger van de Comissie Guarani Yvy Rupa (CGY) voor het noordelijke kustgebied van de deelstaat São Paulo.

WOORD VAN DANK

Instituto Clima e Sociedade
Conservação Internacional Brasil
Instituto Maracá

De editie van de *Selvagem* katernen wordt collectief gedaan door de *Selvagem* gemeenschap.

Verdere informatie bij selvagemciclo.com.br

Dank aan Bruna Arieta, die de presentatie transcribeerde, Sâmia Rios, voor de tekstrevisie, Gerrie Schrik, voor de vertaling, Jeanine Klaver, voor de revisie en Marina Matheus voor de coördinatie van de Engelse vertaalgroep van de *Selvagem* gemeenschap. Hartelijk bedankt.

VERTALING EN REVISIE

GERRIE SCHRIK

Docente en vertaalster; wandelaar, vogelaar, bijenhouder en verhalenvertelster, die houdt van lezen en kunst - wonend in een klein voedselbos bij een beek in het Stroomgebied van de Piracicaba Rivier.

De Guarani en Kaingang erend en erkennend als de traditionele hoeders van dit land.

JEANINE KLAVER

Sociale wetenschapper, stadsbewoner met een groen hart, buitenmens (mijn motto: een dag niet naar buiten, is een dag niet geleefd), reiziger in boeken en werelden. Geboren in een klein dorpje in Nederland, nu woonachtig in Amsterdam.

MARINA MATHEUS

Marina is een dans maker, die gesprekken onderzoekt en beoefent tussen dans, literatuur, antropologie, filosofie en yoga. Geboren in Petrópolis, opgegroeid in Santos, nu wonend in Joanópolis. Marina werkt samen met het collectief Carolina Bianchi Y Cara de Cavalo als een performer en dramaturge. Samen met Joana Ferraz coördineert de artieste het dans-creatie-platform en publicatie-huis Acampamento. Marina coördineert ook de Engelse vertaalgroep van de Selvagem studie cyclus.